

Bir sopynyň kerwensaraýdaky hyzmatkäre öz eşegine seretmegi tabşyryşy hakynda hekaýat

Category: Goşgular, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Bir sopynyň kerwensaraýdaky hyzmatkäre öz eşegine seretmegi tabşyryşy hakynda hekaýat
Bir sopynyň kerwensaraýdaky hyzmatkäre öz eşegine seretmegi tabşyryşy hakynda hekaýat

Alys ýoldan ýadap, gijigip gelen
Sopy bir saraýda düşlärmän bolan.

Ol bir hyzmatkäriň ýanyna baryp,
Öz garry eşegni oňa tabşyryp,

Ýolagçylaň arasyna goşulýar,
Bu ýere gelenne köp hoşal bolýar.

Alys-ýakyn ýerden bu taýa gelen
Saraý dolumyşyn ýolagçy bilen.

Beýlekiler ýaly, töwerek-daşyn
Olam içgin-içgin synlaýarmyşyn.

Düýpsiz hazynadyr kitap diýilýän
Ýöne bir däbem bar ozaldan gelýän.

Yslamyň diregi bolan kitaby
Ýokdur sopularyň okamak däbi.

Olar paý-pyýada örteýip jany,
Syňsaryşyp, keşterler dünýäni.

Ýarandyr olara ejir, howp-hatar,
Şol zatlar kitabyň deregin tutar.

Olaryň arzuwlan pursady geldi –
Sopulara çaydyr nahar çekildi.

Palaw iýip başlaýmaly bolanda,
Eşegini ýada saldy o bende.

Hyzmatkäri tapyp, diýdi ol şeýle:
«Eşegme arpany köpüräk emle».

«Olara seretmek biziň kärimiz,
Şonuň bilen meşgul köpden bári biz».

«Eşegim garrydyr, bilip goý şuny,
Owradyp hem ezip bergin iýmini.

Agyr ýükden ýadawdyr ol görgüli,
Ot-çöp bilen sypaşdyrgyn böwrüni».

«Kän ýyl boldy munda işläp ýörenim,
Şu ýer meniň gözüm açyp, görenim.

Myhmana, malyna hyzmat etmegi
Bilýän adam ýokdur bizlerden gowy».

«Ýene-de bir berjek pendimi tutgun –
Oňa berjek suwňy az-kem ýylatgyn».

«Hiç alada galmaň, haýyşym sizden,
Nägile bolan ýok hyzmatymyzdan».

«Ýatjak ýerniň daşyn aýyryp gowy,
Unutma deregne çäge sepmegi».

«Maňa zat öwretme, sesiňi kes-de,
Senden gowy bilýän özüm kän esse...»

«Aýrawergin içirgisin, gaňñasyn,
Endamy çalyksyn, süňňi yeňlesin».

«Seniň bu diýenňem edäýmek kyn däl,
Walla, eýt-beýdiňden sypmak mümkin däl».

«Gijäñ sowugyna üşäýmez ýaly,
Üstüne ol-bi zat atgyn mazaly».

«How, gadyrdan, üstüm gömüp sargytdan,
Göwnüme bolmasa, aşýarsyñ hetden.

Köp zatdan habardar alymam bolsañ,
Meñem öz işime zordugmy bil sen.

Indi köp ýyl bäri işim-aladam –
Eşeklere hyzmat edýärim mydam.

Señ tabşyryklarňy berjaý edere,
Gowsy, maña rugsat ber gidere».

Sypaýy baş atyp, ondan daşlaşdy,
Sopynyñ birhili mazasy gaçdy.

Hyzmatkär dynan dek agyz azapdan,
Işini bada-bat çykaryp ýatdan,

Öz-özi hoş bolup misli bir çaga,
Şol sopyñ bolşuny gürrüñ bermäge

Ugrady ýolunda kim gabat gelse,
Sargyt baryn eden sopymyz bolsa

Almak üçin gözleriniñ awusyn,
Düşegni ýazynyp, uklady basym.

Rahadam ýatyp bilmedi bende,
Oraşan zatlary gördi düýşünde.

Eşegniñ üstüne topulýar möjek,
Özi-de aç borly – zat goýman iýjek.

Janawer agzaklap, yza tesende,
Howpurgap, oýandy ol ýatan bende.

Ukusy şobada boldy zym-zyýat,
Doga okap başlady ol bada-bat:

«Eý, Allam, bendäňi beladan gutar,
Kyn günde kim meniň dadyma ýeter?

Näçe sargyt etdim hyzmatkäre men,
Aýdanym bolmady, tüýs biçäre men.

Oň meni ýigrenýän bolmagy mümkin,
Ýöne sebäp ýog-a beýtmegi üçin.

Adam hiç sebäpsiz bir iş tutmaýar,
Hatda melguna-da zyýan etmeýär.

Diňe iki jandar – ýylandyr içýan
Başarsalar, özgä ýetirer zyýan.

Möjek diýilýänem edil şoň ýaly –
Malyňy parçalap gitmek hyýaly.

Adam tapawutly bolup olardan
Zyýan etmeli däl sebäpsiz ýerden.

Hyzmatkäre şübham ýok däl meniň-de,
Bu – geçilmez hatam Allañ öňünde».

Onuň bu şübhesi esassyz däl di,
Eşegi şol wagt gözgyny halda

Torba asaýmaly bolup süňkünden,
Gidipdi janawer halys eňkinden.

Garny hepbik ýaly, gözi çylpyklap.

Olam öz ýanyndan gepledýär için:
«Ýer ala-ýurt ala» diýilýäni çyn.

Eger-de hyzmatkär bolmasa gyrpa,
Tapylardy maňa bir gysym arpa.

Ejir üçin dörän jandar men, açyk,
Gutulma ýok borly kysmatdan gaçyp».

Arpa nire? Hatda agyzdan galan
Hoş boljakdy tapsa bedde ýa saman.

Ahыр muşakgatly gije-de ýetdi,
Älemi ýagtyldyp, nurlы daň atdy.

Ir bilen haýdaşlap gelen hyzmatkär
Seretse, eşekde ýok ysgyn-mydar.

Eplenip ýatyrdy göýä küçen dek,
Özi-hä turarly däl onuň entek.

Ýatan janaweri goýman ugruna,
Hyzmatkär bat bilen depdi böwrüne.

Ony eýdip-beýdip turuzdy basym,
Düzetdi garnyna süýşen gaňňasyn.

Eşek biçäräniň dili, agzy ýok,
Derdini hiç kime sözläp bilen.

Sopam il ugruna ir bilen turup,
Eşegini goýan ýerine baryp,

Barja goş-kötelni üstüne ýükläp,
Ýola düşdi oň böwrüne hürsekläp.

Zordan ýöräp barýan ysgynsyz eşek
Çökdi birden aýagyndan alnan dek.

Adamlar biçäräň daşyn gallaşyp,
Dikeltdiler ýerli-ýerden goldaşyp.

Öz ýanyndan dürli çak urup her kim,
Anyklajak boldy eşiğiň derdin.

Biri «Toýnakdaky daşdandyr» diýdi,
Biri «Gulakdaky başdandyr» diýdi.

Ýene biri sopa dikip tiňkesin,
Barmagny çommaldyp, gataltdy sesin:

«Sen dälmi düýn gijäň bir wagtyňa çen,
Eşegini magtap, ýürege düşen?»

Sopy diýdi: «Maňa igenmäň nedir?
Günäniň ählisi hyzmatkärdedir.

Janaweri uzak gije ot bermän,
Nä hala salanny özüňem görýäň».

...Berilýän boş söz kän. Bolsaň sen dana,
Tapjak bolgun saman içinden däne.

Gözleriňe garap, hatda arwaham
«Alla beýik» diýse, ahmal bolma sen.

Ol diňe göze çöp atmaga ökde,
Niýeti – uguňy ýekelemekde.

Ýigrenji neşeden keýpini köklän
Dostsyrap, süýkense, ýüzüne bakmaň.

Bar kişä deň gadyr goýmajak boluň,
Ýagşyny, ýamany saýlajak boluň.

Kim ýaýaplap, epilse seň öňüňde,
Bilip goý, pyçagy bardyr ýeňinde.

Dostdur duşmanyny saýgarmaýanlar
Ahyry çykgynsyz kyn güne galar.

Ýada salyp bolşun şol hyzmatkäriň,
Gözle sen özüňi goramaň tärin.

Düýbi çüýrük sütünlere daýanma,
Özgeleriň hasratyna begenme. Goşgular